

MỖI TUẦN HỌC HỎI MỘT ĐỀ TÀI - TUẦN 6

**Nếu Thiên Chúa tạo nên thế giới từ tình yêu,
thì tại sao thế gian lại đầy bất công, áp bức và đau khổ?**

Trong câu hỏi thứ 5 (tuần trước) chúng ta đã chia sẻ với nhau về lý do Thiên Chúa tạo dựng thế giới và con người. Chúng ta đã khẳng định trong bài chia sẻ đó rằng Thiên Chúa tạo dựng thế giới và con người vì tình yêu (“Thiên Chúa là tình yêu” [1 Ga 4:8, 16]). Vì mọi sự đến từ tình yêu của Thiên Chúa, nên sách Sáng Thế



khẳng định sự tốt lành của công trình sáng tạo với những lời sau: “Và Thiên Chúa thấy mọi sự Ngài đã tạo dựng, và quả thật, chúng đều tốt đẹp” (St 1:31). Tuy nhiên, sự tốt lành của thế giới chỉ được khẳng định sau khi Thiên Chúa sáng tạo con người. Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo dạy chúng ta rằng công trình sáng tạo có sự tốt lành và hoàn hảo của riêng nó: “nhưng *chưa tuyệt đối trọn vẹn* khi xuất phát từ bàn tay Đấng Tạo Hoá. Trần gian được tạo dựng ‘*trong tình trạng lên đường*’ (*in statu viae*) hướng đến sự hoàn hảo cuối cùng mà Thiên Chúa đã định cho chúng. Những sắp xếp nhờ đó Thiên Chúa dẫn đưa công trình tạo dựng của Ngài tới sự hoàn hảo được gọi là sự quan phòng của Thiên Chúa.”

Khi nói đến tư tưởng quan phòng của Thiên Chúa (đó là, “cách thức Thiên Chúa hướng dẫn công trình tạo dựng của Ngài đến sự hoàn hảo”), chúng ta sẽ đối diện với một vấn nạn thật khó trả lời, đó là vấn nạn về đau khổ và sự dữ mà thế giới và con người đối diện trong từng ngày sống. Thật vậy, trong ngày sống của chúng ta, chúng ta luôn chứng kiến một thực tế rất đau lòng, đó là, người tốt luôn đau khổ và thiếu thốn, trong khi đó kẻ xấu được hạnh phúc và sung túc. Nhiều lúc chúng ta nghe người khác than thở và trách móc rằng: Tại sao tôi lại sống tốt trong khi những người xung quanh tôi luôn làm cho tôi đau khổ?

Trong niềm tin và thần học Kitô Giáo, vấn nạn về sự dữ và đau khổ luôn gắn chặt với ý niệm quan phòng của Thiên Chúa. Vấn nạn này đôi khi trở thành luận chứng hùng hồn nhất của những người muốn chứng minh rằng Thiên Chúa không hiện hữu, tức là không có Thiên Chúa. Một cách cụ thể, những người này lập luận rằng: Nếu Thiên Chúa tốt lành và mọi điều thiện hảo đến từ Ngài và qua sự quan phòng của Ngài, Ngài hướng dẫn lịch sử thế giới và con người để đạt đến sự hoàn hảo của chúng, làm thế nào lại có quá nhiều đau khổ và sự dữ trong lịch sử thế giới và lịch sử con người? Tại sao lại có chiến tranh, bất công và bạo lực? Như Phật

Giáo dạy: đời là bể khổ. Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo cũng đặt vấn nạn về sự dữ và đau khổ trong tương quan với sự quan phòng của Thiên Chúa như sau: “Nếu Thiên Chúa là Cha toàn năng, Đấng tạo dựng nên trần gian có trật tự và tốt đẹp, chăm sóc tất cả các thụ tạo của Ngài, thì tại sao lại có sự dữ?”

Để tìm câu trả lời cho vấn nạn trên, trước tiên, chúng cùng nhau tìm hiểu xem đau khổ và sự dữ là gì mà làm cho đời sống con người trong tương quan với Chúa và với nhau gặp nhiều vấn đề. Theo một định nghĩa trong từ điển thần học thì: “Đau khổ là sự *cắt đứt hoặc đảo lộn tính hài hoà nội tại của con người* bởi những ‘mãnh lực’ mang tính cảm xúc, thiêng liêng, tâm trí và thể lý.” Đau khổ là một hiện tượng mang tính phổ quát. Nó đồng hành với con người từ khi sinh ra cho đến khi nhắm mắt xuôi tay. Đau khổ làm cho nhiều người chất vấn về sự hiện hữu của mình và sự hiện hữu của Thiên Chúa. Tuy nhiên, vấn nạn về đau khổ luôn gắn liền không thể tách rời khỏi vấn nạn về sự dữ. Chúng ta thường gặp hai loại sự dữ: thể lý và luân lý. Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo trình bày về hai loại sự dữ này như sau:



Theo quyền năng vô biên của Ngài, Thiên Chúa luôn có thể tạo dựng được một thế giới tốt hơn. Nhưng trong sự khôn ngoan và lòng nhân hậu vô biên của Ngài, Thiên Chúa đã tự ý muốn dựng nên một trần gian “trong tình trạng lên đường” hướng về sự hoàn hảo cuối cùng của nó. Trong kế hoạch của Thiên Chúa, quá trình này gồm có việc những vật này xuất hiện và những vật khác biến đi, có cái hoàn hảo

hơn và có cái kém hơn, có xây đắp và cũng có tàn phá trong thiên nhiên. Như vậy, cùng với sự tốt lành thể lý, cũng có *sự dữ thể lý*, bao lâu công trình tạo dựng chưa đạt tới mức hoàn hảo của nó.

Các Thiên thần và các con người, là những thụ tạo thông minh và tự do, phải tiến về mục đích tối hậu của mình, nhờ sự lựa chọn tự do và yêu mến điều gì là ưu tiên. Vì vậy, họ có thể đi sai đường. Trong thực tế, họ đã phạm tội. Như vậy, *sự dữ luân lý*, vô cùng nghiêm trọng hơn so với sự dữ thể lý, đã xâm nhập vào trần gian. Thiên Chúa không bao giờ, bằng bất cứ cách nào, một cách trực tiếp hay gián tiếp, là nguyên nhân của sự dữ luân lý. Tuy nhiên Ngài cho phép điều đó, vì tôn trọng sự tự do của thụ tạo của Ngài, và một cách bí nhiệm, Ngài biết từ sự dữ dẫn đưa tới điều thiện hảo: “Quả thật, Thiên Chúa toàn năng tốt lành vô cùng, nên không bao giờ cho phép một sự dữ nào

xảy ra trong các công trình của Ngài, nếu Ngài không toàn năng và tốt lành đến độ Ngài có thể hành động cách tốt đẹp từ sự dữ.”

Đứng trước sự hiện hữu của đau khổ và sự dữ, câu trả lời trong cuốn DOCAT cho chúng ta hay rằng, sự hiện hữu của sự dữ và đau khổ là do con người sử dụng sai tự do của mình để chống lại Thiên Chúa và kế hoạch của Ngài:

Thiên Chúa đã tạo nên một thế giới tự bản chất là thiện hảo. Nhưng chính con người lia xa Ngài, quyết chống lại tình thương của Ngài, và đem lại sự dữ cho thế giới. Kinh Thánh kể về điều này trong câu chuyện về tội nguyên tổ và sự sa ngã của Adam và Eva. Chuyện về tháp Babel cho thấy rõ con người chỉ muốn được như Chúa Trời. Từ đó, công trình thế giới đã bị lỗi – yếu tố huỷ diệt xâm nhập. Từ đó, không có gì diễn ra hoàn toàn theo ý Chúa dự định. Những quyết định hiện thời của chúng ta cũng thật sự góp vào nạn bất công, áp bức và đau khổ trên thế giới. Nhiều quyết định sai lầm đôi khi càng củng cố cho cơ cấu của tội lỗi và sự dữ. Do đó, cá nhân buộc phải sống trong một hệ thống gần như hoàn toàn bị sự dữ và bất công chi phối, và chẳng dễ dàng gì để giữ khoảng cách an toàn với nó, ví dụ, khi người lính buộc phải tham gia một cuộc chiến phi nghĩa.

Theo kinh khi đối diện dữ và đau khổ, không nên đưa lời hay một lời nhanh chóng. người có người tai nạn; đây là cùng vì chúng



những sống, với vấn đề sự chúng ta ra một câu trả khuyên cách Ví dụ, một thân bị mất vì một sự dữ tội ta phải đối

diện với cái chết của một con người. Chúng ta thường an ủi họ rằng: “Cố gắng lên, đó là ý Chúa.” Nghe thoáng qua, câu an ủi của chúng ta dường như thật đạo đức. Nhưng xét sâu xa chúng ta vô tình nói rằng: Thiên Chúa là nguyên nhân của cái chết của người thân của bạn vì ý của Ngài là thế. Thật vậy, sự dữ và đau khổ không phải là vấn nạn mang tính lý thuyết. Nó không phải là một vấn nạn trên bàn giấy để thảo luận, nhưng là một vấn nạn mang tính “hiện sinh,” một vấn nạn đụng chạm đến kinh nghiệm hiện hữu của từng ngày sống của chúng ta, một vấn nạn mang tính thực tế mà chúng ta chỉ có thể giải quyết với một con tim thật sự chìm sâu trong mầu nhiệm của Thiên Chúa. Chính vì đau khổ và sự dữ là một vấn nạn mang tính “thực tế và hiện sinh,” nó không thể được trả lời bằng đồng giấy tờ chứa đựng nhiều học thuyết khác nhau về đau khổ và

sự dữ. Nó chỉ được trả lời bằng một “hành động cụ thể” mang tính thực tế. Ví dụ, khi chúng ta gặp những người nghèo đói, chúng ta không thể làm cho họ no bằng cách ngồi xuống và phân tích lý do tại sao họ đói và hướng giải quyết, rồi cảm thấy thoả mãn với những “học thuyết” chúng ta đưa ra. Những người nghèo đói chỉ được ăn no khi chúng ta làm một cái gì đó cho họ như Chúa Giêsu nói: “Khi Ta đói, các ngươi đã cho ta ăn” (Mt 25:35); chứ Ngài không nói khi “Ta đói các ngươi đã bàn luận rất hay về cái đói của Ta.”

Để có được một câu trả lời thoả đáng cho vấn nạn về đau khổ và sự dữ, chúng ta cần nhìn vào toàn bộ bức tranh của công trình sáng tạo và toàn bộ mầu nhiệm con người (nhất là mầu nhiệm tự do của con người mà chúng ta sẽ tìm hiểu trong tuần tới). Vì lý do này, chỉ có niềm tin Kitô Giáo mới có thể mang lại một câu trả lời thoả đáng, vì niềm tin Kitô Giáo cung cấp cho chúng ta bức tranh toàn diện nguồn gốc của đau khổ và sự dữ. Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo dạy rằng: “Sự tốt đẹp của công trình tạo dựng, thậm chí tội lỗi, tình yêu kiên nhẫn của Thiên Chúa, Đấng đã đi bước trước đến với con người qua các Giao Ước của Ngài, qua việc Con Ngài Nhập Thể đem lại ơn cứu chuộc, qua việc ban Chúa Thánh Thần, qua việc quy tụ Hội Thánh, qua sức mạnh của các bí tích, qua việc kêu gọi tới cuộc sống vĩnh phúc, mà ngay từ đầu các thụ tạo có tự do được mời gọi đón nhận, nhưng cũng ngay từ đầu, do một huyền nhiệm khủng khiếp, họ có thể từ chối! *Không có khía cạnh nào của sự điệp Kitô giáo mà lại không phải là một phần câu trả lời cho câu hỏi về sự dữ.*”

Thứ đến, chúng ta có thể hỏi xa hơn: Tại sao Thiên Chúa không sáng tạo một thế giới hoàn hảo để không có chỗ cho sự dữ và đau khổ hiện hữu trong đó? Với quyền năng tuyệt đối, Thiên Chúa có thể sáng tạo một thế giới như thế. Tại sao Thiên Chúa không làm như thế? Như chúng ta đã trình bày ở trên, sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo dạy rằng: “Theo quyền năng vô biên của Ngài, Thiên Chúa luôn có thể tạo dựng được một thế giới tốt hơn. Nhưng trong sự khôn ngoan và lòng nhân hậu vô biên của Ngài, Thiên Chúa đã tự ý muốn dựng nên một trần gian ‘trong tình trạng lên đường’ hướng về sự hoàn hảo cuối cùng của nó.” Trong “tình trạng lên đường” này, tạo vật của Thiên Chúa được “biến đổi” và “tái biến đổi.” Cũng chính trong “tình trạng lên đường” mà sự dữ đi vào trong thế giới và lịch sử con người. Theo triết học, sự dữ được định nghĩa như là “*thiếu vắng sự thiện.*” Tuy nhiên, “hữu thể [những gì hiện hữu] là tốt lành.” Thật vậy, những gì hiện hữu thì tốt lành như được Kinh Thánh khẳng định bởi vì chúng là “những hữu thể,” những tạo vật được Thiên Chúa tạo dựng. Sự dữ không hiện hữu *trong chính nó cách trừu tượng.* Sự dữ chỉ hiện hữu cách lệ thuộc vào những gì đã hiện hữu. Nói cách cụ thể, chúng ta không bao giờ thấy “chính đau khổ” đi ngoài đường, chúng ta chỉ thấy những “người đau khổ” đi ngoài đường; chúng ta không thấy

“chính bất công” hoành hành trong lịch sử con người, chúng ta chỉ thấy những “con người hành xử bất công” đang tàn phá lịch sử con người. Vì lý do này, chúng ta có thể nói rằng đau khổ và sự dữ chỉ hiện hữu nơi đâu hữu thể chưa đạt đến sự hoàn hảo của nó.

Như chúng ta đã trình bày, sự dữ chỉ hiện hữu trong những “tạo vật chưa hoàn hảo,” điều đó có nghĩa là, sự dữ chỉ hiện hữu trong những tạo vật đang trên đường đạt đến sự thiện. Chính vì vậy, chúng ta xem cũng có thể xem “sự dữ” hoặc “đau khổ” là những phương tiện mà qua đó Thiên Chúa, trong sự quan phòng của Ngài, hướng dẫn các tạo vật của Ngài đến sự hoàn hảo. Thiên Chúa trong sự khôn ngoan tuyệt đối của Ngài có thể lấy điều tốt lành từ sự dữ như Sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo dạy rằng:

Như vậy, với thời gian, chúng ta có thể nhận ra rằng: Thiên Chúa, trong sự quan phòng toàn năng của Ngài, có thể dẫn đưa tới điều thiện hảo từ những hậu quả của sự dữ, cho dù là sự dữ luân lý, do các thụ tạo của Ngài gây nên: “Không phải các anh đã gửi tôi đến đây, nhưng là Thiên Chúa.... Các anh đã định làm điều ác cho tôi, nhưng Thiên Chúa lại định cho nó thành điều tốt để... cứu sống một dân đông đảo” (St 45,8; 50, 20). Từ sự dữ luân lý lớn lao nhất người ta từng phạm, là việc khước từ và giết chết Con Thiên Chúa, sự dữ đó là do tội lỗi của tất cả mọi người gây nên, Thiên Chúa đã dẫn đưa tới điều thiện hảo cao trọng nhất, nhờ ân sủng chan chứa gấp bội của Ngài: Đức Kitô được tôn vinh và chúng ta được cứu chuộc. Tuy nhiên không vì vậy mà sự dữ trở thành điều thiện hảo.

Thật vậy, “Thiên Chúa làm cho mọi sự đều sinh lợi ích cho những ai yêu mến Người, tức là cho những kẻ được Người kêu gọi theo như ý Người định” (Rom 8:28). Chúng ta thấy điều này trong đời sống của vô số các thánh. Nhìn vào trong cuộc sống của họ, chúng ta có thể chứng minh và khẳng định rằng “không có vị thánh nào mà không trải qua đau khổ.” Đường lối của Thiên Chúa không giống đường lối của con người: “Trời cao hơn đất chừng nào thì đường lối của Ta cũng cao hơn đường lối các người, và tư tưởng của Ta cũng cao hơn tư tưởng các người chừng ấy” (Is 55:9). Ý định duy nhất của Thiên Chúa đó chính là “tình yêu” vì đó chính là bản chất của Ngài: Thiên Chúa không thể từ chối chính Ngài (2 Tim 2:13). Con người chỉ hiểu được đường lối của Thiên Chúa với đức tin, đặc biệt khi con người bị thử thách với đau khổ và nước mắt. Chứng nhân của các thánh gọi hứng cho chúng ta trên con đường đón nhận thánh ý Chúa. Thánh Catherine thành Siena nói cho những ai bị làm cho bực mình và nổi loạn với những gì xảy ra cho họ rằng: “Mọi thứ đến từ tình yêu, mọi sự được sắp xếp cho ơn cứu độ của con người. Thiên Chúa không làm gì mà không có mục đích là cứu độ và hạnh phúc vĩnh cửu của con người.” Thánh Thomas More, trước khi bị tử hình, an ủi con gái của mình:

“Không có gì đến với chúng ta mà Thiên Chúa không muốn. Và điều đó làm cho Bô tin chắc rằng bất kỳ điều gì xảy ra cho chúng ta, dù nó mang lại bầu khí ảm đạm tang thương, vẫn thật sự là điều tốt nhất mà Thiên Chúa ban cho chúng ta.”

Cuối cùng, chúng ta phải khiêm nhường chấp nhận rằng: câu trả lời cho vấn nạn về đau khổ và sự dữ chỉ có thể tìm thấy trong sự thinh lặng. Chính sự thinh lặng của Đấng treo trên thập giá mà sự dữ và đau khổ bị đánh bại và mang lấy ý nghĩa mới. Khi chúng ta đối diện với đau khổ và sự dữ, đức tin vào Thiên Chúa như là chủ của thế giới và lịch sử đời mình bị thử thách. Tuy nhiên, chúng ta hãy đặt trọn niềm tin vào Ngài, bởi vì Ngài chăm sóc chúng ta như sách Giáo Lý của Giáo Hội Công Giáo dạy chúng ta:



Chúng ta tin vững vàng rằng Thiên Chúa là Chúa của trần gian và của lịch sử. Nhưng thường chúng ta không biết được các đường lối của sự quan phòng của Ngài. Chỉ khi nào tới chung cuộc, lúc mà sự hiểu biết phiến diện của chúng ta kết thúc, khi chúng ta thấy Thiên Chúa

“mặt giáp mặt” (1 Cr 13,12), chúng ta sẽ hiểu biết một cách trọn vẹn các đường lối này, mà qua đó, kể cả nhờ những thâm kịch của sự dữ và tội lỗi, Thiên Chúa dẫn đưa công trình tạo dựng của Ngài tới sự nghỉ ngơi của ngày *Sabbath* chung cuộc, vì ngày đó mà Thiên Chúa đã tạo dựng trời đất.